

Zachtfruitteler kiest alternatief voor bedekte teelt

‘Bijenvolken bestuiven effectiever door meer bloembezoeken’

Imker Gerard van de Braak (links) en bessenteler Chris Bloed: “Een bijenvolk heeft in vergelijking met een hommenvolk een grotere capaciteit bestuivers, waardoor het aantal bloembezoeken velen malen hoger is.”

Bloedbessen in Asch, gelegen tussen Tiel en Culemborg, is een toonaangevend bedrijf in de teelt van rode aalbessen. In plaats van hommels gebruikt de bessenteler bijen voor een optimale bestuiving van de bloemtrossen. Rode bes is van nature een windbestuiver, waardoor een goede bestuiving in de bedekte teelt belangrijk is.

Het zachtfruitbedrijf van vader Rien, zoon Chris en dochter Eefje Bloed

beslaat 45 ha rode bessen. Hiervan is 3 ha permanent bedekte teelt in foliekassen en 42 ha tijdelijk bedekte teelt. “Als de bessen in juni in de buitenteelt gaan kleuren, trekken we folie over de gewassen heen. De folie ligt vast op bogen die boven de struikenrijen uitsteken en biedt bescherming tegen de regen”, zegt teler Chris Bloed.

Vanaf de vroege pluk, eind mei, tot en met augustus zijn de rode bessen vers leverbaar. Door koeling, onder

andere ULO-bewaring, is het product jaarrond beschikbaar. De verpakte producten worden onder de naam Bloedbessen afgezet naar groentespecialzaken, horeca en via export naar het buitenland.

Grotere capaciteit

Bij de rode bessen zijn er veel bloemen om te bestuiven. Hiervoor zet het familiebedrijf bijen in en heeft daarvoor nooit hommels gebruikt. Een bijenvolk bestaat uit 20.000 tot 60.000

Vervolg op
pagina 40 >

Huren van bijenvolk

Een hommenvolk wordt gekocht; een bijenvolk gehuurd. Een bijenvolk bestaat uit minimaal acht ramen bezet met bijen. Het raam is het houten frame met daarin de door bijen gebouwde raat.

Bijen zijn optimale bestuivers van groente- en fruitgewassen, zoals aubergine, courgette, paprika, aardbei, bessen, bramen, framboos, appels en kers. Voor de zaadteelt onder glas zijn ze eveneens in te zetten.

“Bij kort bloeiende gewassen, bijvoorbeeld courgette, doen bijen het beter dan hommels”, zegt imker Gerard van de Braak. “Tevens zijn veel bloemen opgebouwd als een rozet van stampers en meeldraden. Een bij

Honingbij doet bestuivingswerk op rode bes.

maakt hier een volledig rondje op, waardoor de bestuiving uitstekend is. Een hommelt vertrekt vaak halverwege al weer van de bloem.”

is uitgebloeid. Bijen blijven doorvliegen totdat de laatste bloem is bestoven. Bovendien zijn ze plaatsvast, waardoor ze steeds op dezelfde bloem terugkomen. Bijen neigen zelfs naar rijvastheid, omdat ze een rijstructuur volgen.

Volgens de imker zijn er enkele misverstanden over hommels. “Het is leuk als hommels bij een lagere temperatuur vliegen dan bijen, maar het kan zijn dat de bloem dan nog niet effectief te bestuiven is. Soms bijten ze zelfs bloemen kapot om iets te pakken te krijgen. Een bij bezoekt pas een bloem als die rijp is en stuifmeel loslaat, zodat er bevruchting kan plaatsvinden. Bijen hebben daar een neus voor en ‘vertellen’ dat in de kast aan elkaar door.”

Op tijd inzetten

Voor een effectieve bestuiving worden normaal gesproken bij 10% bloei de kasten met bijenvolken tussen het gewas geplaatst. De bessenteler zet de bijenvolken in als ongeveer 5 van de 20 tot 30 bloemetjes per tros open zijn. “Omdat de bloemen maar enkele uren op een dag open zijn, moet er in korte tijd veel worden bezocht. Hommels zijn daar niet toe in staat en komen ten opzichte van bijen tekort. Bijen kunnen in een uur heel veel doen, terwijl

werksters. Een grotere capaciteit bestuivers in één kast in verhouding tot een hommenvolk, die maar 250 hommels bevat. En hoewel een bij maar tien bloembezoeken per minuut doet en een hommelt twintig, is het aantal bezoeken velen malen hoger.

“Bij een normale dag vliegen de bijen vier uur. Een klein bijenvolk doet dan 36 miljoen bloembezoeken en het hommenvolk maar 720.000. Om

eenzelfde aantal bezoeken te hebben, moet je dus meer hommenvolken inzetten. Bovendien is de bestuiving door bijen beter, omdat ze langer op de bloem verblijven”, zegt Gerard van de Braak, imker van De Valksche Bijenhof.

Bloemvast

Bijen zijn in tegenstelling tot hommels bloemvast. Ze bevliegen één bepaalde bloemsoort en doen dat totdat de bloem

Inspectie van een bijenvolk in een volledig bedekte teelt.

Chris Bloed: “Omdat de bloemen maar enkele uren op een dag open zijn, moeten de bijen in korte tijd veel bloemen bezoeken. Hommels zijn daar niet toe in staat.”

hommels het meer over de gehele dag verspreid moeten hebben.”

Eind maart bloeien de eerste bessenstruiken van de lichtgestookte tunnelteelt. De koude overdekte teelt bloeit in april. De inzet is een klein bijenvolk per 1.000 m². De teler bepaalt het moment van inzetten en weghalen. Bloed: “Na veertien dagen, of drie weken als het donker weer is, gaan de bijenvolken eruit. Het liefst hebben we een zo kort mogelijk bloei, want dan kunnen we zo snel mogelijk oogsten.”

Eind mei begint de teler de bessen van het ras Junifer in de vroege teelt te plukken; de oogst van de koude tunnelteelt start in juni en juli.

Opnieuw inzetten

Zodra de bloei is afgelopen, worden de bijenvolken weggehaald. Anders gaat het ten koste van de ontwikkeling van het volk. Onder glas en tunnels hebben de bijen te maken met UV-werende bestanddelen in het glas of de folie. De imker: “De bijen hebben UV nodig om zich te oriënteren. Bovendien worden ze minder vitaal van één soort stuifmeel halen. Daarom is het goed om een bijenvolk er na drie weken uit te halen.”

Een bijenvolk is opnieuw te gebruiken. Dit in tegenstelling tot een hommenvolk, dat na een aantal weken

wordt weggegooid. Wanneer de bijenvolken op tijd uit de tunnels gaan, zijn ze vanaf april weer in de buitenteelt in te zetten. De teler: “Omdat die bijen dan al bloemvast zijn, vliegen ze heel makkelijk op de bloemen van onze bessenstruiken. Dat is wel nodig, omdat we in de buitenteelt veel concurrentie van bloeiende appel- en kersenbomen hebben.” Het voordeel van de kersen is dat de bloemen maar vier tot vijf dagen bloeien. Hierdoor komen de bijen weer snel terug op de bessen, die langer bloeien vanwege de bloemtrossen met tientallen bloemetjes.

In de buitenteelt is de inzet drie grote bijenvolken per hectare. De tijdelijk bedekte, vroege buitenteelt bloeit eind april en is oogstbaar in de tweede helft van juli. De late buitenteelt met het hoofdras Rovada bloeit in de tweede helft van april. De teler plukt deze bessen vanaf begin augustus.

Gezond bijenvolk

Het is belangrijk dat een bijenvolk gezond is. Van de Braak: “Een bestuivingsvolk heeft een goed eileggende koningin en dient mijtenarm te zijn. Want mijten kunnen drager van dierlijke virussen zijn, zoals diarree en het misvormde vleugelvirus. Het bijenvolk verzwakt hierdoor sterk en zal zonder ingrijpen interen tot het

dood gaat. Dit verschijnsel heet de verdwijnsziekte.”

De imker levert bijenvolken die goed bestuiven en houdt daar toezicht op. “Als de bestuiving niet goed is doordat de bloemen niet goed worden bevroegen, krijgen we dat door van de teler.” Het is belangrijk dat de volken een goede broedaanzet hebben, want daar hebben de bijen stuifmeel voor nodig waar ze gericht naar gaan zoeken. In de bedekte teelt voert de imker regelmatig suiker bij om de broedaanzet te stimuleren. De bijen hoeven dan geen nectar voor de honing te gaan zoeken en kunnen zich volledig richten op het halen van stuifmeel, het voedsel voor jonge bijen. Door de suiker zijn de bijen actief met bestuiving bezig.

Kennis delen

“Het mooie van de TBR is dat het zo vakinhoudelijk is met een dito publiek. Iedereen weet waar het over gaat en heeft belangstelling voor de gepresenteerde producten. Op de beurs wordt kennis gedeeld, worden innovaties getoond en relaties verstevigd”, zegt Gerard van de Braak van De Valksche Bijenhof. De bestuivings-imkerij staat voor het tweede jaar met een stand op de galerij om de telers te informeren over het vakgebied bestuiven. Bovendien is het voor de imker een mooi moment om voor de start van het nieuwe seizoen de vaste klanten in een ontspannen sfeer te ontmoeten.

Samenvatting

Zachtfruitbedrijf Bloedbessen zet voor de bestuiving van de bloemtrossen bijenvolken in. In een klein bijenvolk zitten al gauw 20.000 bestuivers; in een groot hommenvolk maar 250. Bijen zijn bloemvast, plaatsvast en veelal rijvast. Als de bijen eenmaal op bessen vliegen, blijven ze dat ook doen. Een bij bezoekt pas een bloem als die rijp is en stuifmeel loslaat, zodat er bevruchting kan plaatsvinden.